

FRÁSÖGN

af fjarfundi forsætisnefndar Vestnorræna ráðsins með vestnorrænum samstarfsráðherrum
Norðurlanda 28. október 2020.

Forsætisnefnd Vestnorræna ráðsins fundaði með vestnorrænum samstarfsráðherrum Norðurlanda í gegnum fjarfundarbúnað. Af hálfu Íslandsdeildar tóku þátt í fundinum Guðjón S. Brjánsson, formaður, og Bylgja Árnadóttir, alþjóðaritari. Aðrir fundarmenn frá Vestnorræna ráðinu voru Henrik Old, formaður landsdeildar Færeyja, Vivian Motzfeldt, formaður landsdeildar Grænlands, Sigurður Ólafsson, framkvæmdastjóri Vestnorræna ráðsins, Steen Løgstrup Nielsen, starfsmaður ráðsins, Rannvá Sólheim, ritari færeysku landsdeildarinnar og Arnaruluk Lundblad og Elly Hauge Pedersen, starfsmenn grænlandsku landsdeildarinnar. Á fund forsætisnefndar komu Sigurður Ingi Jóhannsson, samstarfsráðherra Norðurlanda á Íslandi, Kaj Leo Holm Johannesen, samstarfsráðherra Færeyinga, og Steen Lynge, samstarfsráðherra Grænlandinga, auk starfsmanna ráðuneyta.

Guðjón S. Brjánsson stýrði fundinum sem formaður Vestnorræna ráðsins og sagðist harna það að fundargestir gætu ekki hist í eigin persónu. Frá því heimsfaraldurinn hefði brotist út hefði meginþorri starfs Vestnorræna ráðsins farið fram á fjarfundum. Á haustmánuðum hefði ráðið einnig staðið fyrir stafrænum viðburðum fyrir almenning í tilefni af vestnorræna deginum 23. september og í tengslum við fyrirlestraröðina *Arctic Talks* þar sem vakin er athygli á málefnum norðurslóða í kjölfar þess að Hringborði norðurslóða var aflýst. Þema ráðsins þetta starfsár væri málefni ungs fólks á jaðarsvæðum og yrði það einnig umfjöllunarefni þemaráðstefnu ráðsins á Suður-Grænlandi í júní 2021. Guðjón benti samstarfsráðherrunum á yfirlýsingu forsætisnefndar Vestnorræna ráðsins frá því í mars þar sem ríkisstjórnir landanna þriggja voru hvattar til að vinna saman gegn útbreiðslu veirunnar.

Kaj Leo Holm Johannesen sagðist fullur aðdáunar á viðbrögðum nágrannalandanna við útbreiðslu heimsfaraldurs kórónaveiru. Hann lagði til að sem fyrst yrði komið á frjálsri för fólks milli landanna þriggja þannig að engin landamæri væru milli vestnorrænu þjóðanna. Auðvitað myndu reglur landanna um skimun fyrir veirunni við komu gilda áfram en það yrði mjög áhrifamikið á alþjóðlegum vettvangi ef vestnorrænu löndin gætu opnað fyrir ferðalög sín á milli. Sigurður Ingi Jóhannsson sagðist þakklátur fyrir gott samstarf landanna í tengslum við útbreiðslu COVID-19. Hann sagði sóttvarnir hafa gengið ótrúlega vel í löndunum þremur en því miður hefði smitum fjölgað mjög á Íslandi á síðustu vikum. Hann tók undir með Johannesen að þegar Íslendingum hefði tekist að kveða niður þriðju bylgju faraldursins yrði það góð auglýsing fyrir vestnorræn ríki ef tækist að opna landamærin á þessum óvenjulegu tímum. Hann ítrekaði þó að Ísland hefði aldrei lokað landamærum sínum alveg heldur sett ströng skilyrði um sóttkví og sýnatökur.

Guðjón S. Brjánsson greindi frá umræðum á vettvangi ráðsins um bætt vinnulag við gerð ályktana. Meginniðurstaða umræðnanna hefði verið að bæta undirbúningsvinnu við nýjar ályktanir, auka samráð milli landsdeilda og við sérfræðinga og hagaðila, en einnig að fækka gildandi ályktunum ráðsins til að tryggja að þær væru markvissari og skiluðu árangri. Í þeim tilgangi hygðist ráðið nú afskrifa ályktanir eftir þrjú ár. Það væri enn fremur álit meðlima ráðsins að það myndi gagnast vestnorrænu samstarfi að formgera frekar samskipti samstarfsráðherranna. Þess vegna lægi fyrir ársfundi að þessu sinni ályktun sem hvetti samstarfsráðherrana til að ræða framfylgd ályktana Vestnorræna ráðsins með reglubundnum hætti. Steen Lynge sagði mikilvægt að vinna á markvissan hátt að framfylgd ályktana Vestnorræna ráðsins. Hann benti á að samstarfssamningur menningarmálaráðherra vestnorrænu landanna væri dæmi um það hvernig hægt væri að gera það vel. Hann sagðist þó hikandi gagnvart því að til stæði að afskrifa eldri

ályktanir Vestnorræna ráðsins um fiskveiðar og rannsóknir á örplasti. Hann sagði ályktanirnar hafa skilað árangri með því að vekja athygli á áskorunum sem löndin stæðu frammi fyrir og senda þau skilaboð út á við að þessi málefni væru löndunum mikilvæg. Guðjón ítrekaði að markmið Vestnorræna ráðsins væri að gildandi ályktanir skiluðu árangri. Það að eldri ályktanir væru afskrifaðar bæri ekki að skilja sem svo að málefnið væri ráðinu ekki lengur mikilvægt. Afskrifaðar ályktanir mætti nýta sem grundvöll nýrra ályktana á sama málefnasviði sem væru þannig sérhæfðari og hnitmiðaðri. Sigurður Ingi Jóhannsson sagði það góða tillögu að samstarfsráðherrarnir hittust reglulega og ræddu framfylgd ályktana ráðsins. Í núverandi skipulagi væru það fagráðherrarnir sem tækju ákvörðun um hvort og hvernig þeim hugnaðist að framfylgja ályktunum ráðsins. Með breyttu fyrirkomulagi gætu samstarfsráðherrarnir komið sér saman um hvaða málefni þeim þætti rétt að setja í forgang og tekið málið upp innan sinna ríkisstjórna í kjölfarið. Kaj Leo Holm Johannesen fagnaði umbótastarfi ráðsins og sagði það styrkja ráðið að ályktanir þess væru fáar en mikilvægar. Hann fagnaði endurnýjun fríverslunarsamnings milli Íslands og Færeyja og ítrekaði þá afstöðu sína að mikilvægt væri að vinna að þríhliða samningi milli vestnorrænu landanna þriggja.

Guðjón S. Brjánsson vakti máls á þeirri stöðu sem komin væri upp varðandi virkni sérhæfðra leiðsögukerfa í vestnorrænni landhelgi. Hann benti á að leiðréttingakerfi Evrópusambandsins, EGNOS, og hið bandaríska WAAS, sem auka nákvæmni staðsetningarupplýsinga sem hægt er að fá frá GPS-kerfinu, væru ekki aðgengileg á öllu Íslandi eða á Grænlandi. Ríkisstjórnir landanna gætu leyst vandamálið í samvinnu við bandaríska og evrópska aðila og Vestnorræna ráðið hvetti eindregið til þess. Einnig hygðist Vestnorræna ráðið halda málinu á lofti í samskiptum sínum við sendinefnd Evrópuþingsins. Steen Lyngge tók undir með Guðjóni að samstarf landanna myndi gagnast öllum og benti á að stækkun dreifisvæðis þessara kerfa kæmi bæði skipa- og flugumferð til góða. Sigurður Ingi Jóhannsson sagði málefnið efst á baugi í samskiptum Íslendinga við evrópska aðila og tók undir með Lyngge að skoða bæri samráð við grænlenku ríkisstjórnina.

Næsti fundur forsætisnefndar Vestnorræna ráðsins með vestnorrænum samstarfsráðherrum Norðurlanda er áætlaður samhliða Norðurlandaráðsþingi í Kaupmannahöfn í lok október 2021. Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins og á vefsvæðinu www.vestnordisk.is.